

Goede waterkwaliteit is basisvoorwaarde voor topprestaties

De bron van succes

VOOR SPORTERS IS GOED EN VOLDOENDE DRINKWATER VAN LEVENSBELANG OM EEN TOPPRESTATIE TE LEVEREN. VOOR VARKENS GELDT DAT OOK. TOCH WETEN VARKENSHOUDERS ZELDEN OF HUN VARKENS WEL GENOEG WATER VAN VOLDOENDE KWALITEIT BINNENKRIJGEN.

Vleesvarkenshouders en zeugenhouders hoeven zich in theorie niet druk te maken om het waterverbruik van hun varkens. De varkens krijgen immers altijd onbeperkt water aangeboden. Zo eenvoudig ligt het echter niet. “Zeg maar gerust dat de kwaliteit en temperatuur van het drinkwater op het overgrote deel van de bedrijven allerbelabberdst is”, durft Erwin van der Wielen te zeggen. Met zijn bedrijf Kewi heeft hij de laatste jaren veel drinkwatersystemen en watermonsters onderzocht.

Het is dan ook maar de vraag of de varkens altijd genoeg drinken als het water door de vuile nippels en leidingen niet lekker smaakt, of de doorstroming van nippels slecht is. “Veel varkenshouders weten heus wel dat schoon drinkwater nodig is”, weet Jürgen van Leuteren van De Oosthof, Samenwerkende dierenartspraktijken. “Het ontglipt echter geregeld aan hun aandacht. Terwijl het zo zou moeten zijn dat je als varkenshouder een beker water uit een willekeurige drinknippel tapt, die gewoon zelf durft op te drinken.”

Meten is weten

Het is ook belangrijk om te weten of de varkens genoeg drinken. De aloude slogan ‘meten is weten’ gaat zeker op voor het waterverbruik. Een watermeter plaatsen is op de meest bedrijven gemakke-

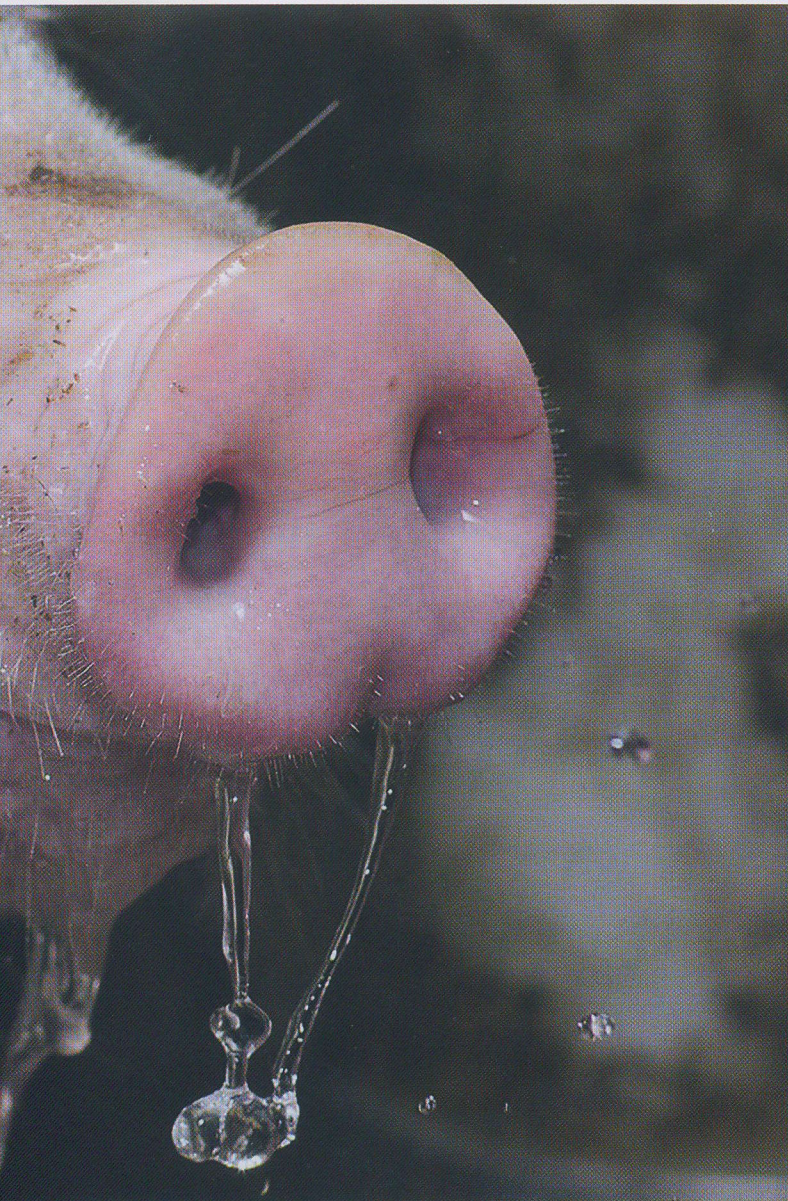
lijk. Het zou volgens Van der Wielen al een hele vooruitgang zijn als varkenshouders vanaf de eerste week tot twee weken na opleg het waterverbruik met (op afstand afleesbare) watermeters bijhouden. “Juist die start is heel belangrijk. Als ze dan genoeg drinken, zullen ze ook genoeg vreten. En ook de wateropname van met name de kraamzeugen wil je weten. Die moeten goed drinken om genoeg melk te produceren.”

Ziek zien

Als varkenshouders het waterverbruik meten, kunnen ze daar veel aan aflezen. Als het waterverbruik daalt, is dat volgens Van Leuteren een heel goede indicator dat er wat aan zit te komen. Aan de andere kant gaan varkens meer drinken zodra de temperatuur boven de comfortzone komt. Zeker als ze door hittestress ook nog eens water verknoeien.

Knoeien met water gebeurt ook als de varkens zich vervelen. Onderzoek van jaren geleden heeft laten zien dat individueel gehuisveste zeugen gemiddeld 6 liter water meer verbruiken dan zeugen in groepen.

Bij hitte is meer water drinken wel noodzakelijk. Uit een onderzoek enige jaren geleden met verschillende verhoudingen tussen water

In verhouding

Varkens moeten continu vers water tot hun beschikking hebben. Als richtlijn voor de behoefte is er de verhouding water : voer. Onderstaand overzicht geeft aan hoeveel liter water een varken per kilo voer zou moeten opnemen.

Gespeende biggen	3,2 : 1
Vleesvarkens 25 -40 kilo	2,5 : 1
Vleesvarkens 50 -70 kilo	2,3 : 1
Vleesvarkens > 70 kilo	2,0 : 1
Opfokzeugen	2,5 : 1
Guste en dragende zeugen	2,8 : 1
Lacterende zeugen (liter/dag)	17-22

bron: Handboek Varkenshouderij

en voer bij dragende zeugen bleek dit nog eens duidelijk. De zeugen die maar 2 liter water per kilo voer kregen, stopten met vreten. Toen de verhouding werd aangepast tot 2,8 liter per kilo voer was het probleem opgelost.

Om te weten of het waterverbruik afwijkt van de behoefte is er de norm water - voerverhouding (zie inzet). Die normen zijn volgens Carola van der Peet-Schwering, voedingsonderzoeker van Wageningen UR Livestock Research nog steeds een bruikbare richtlijn voor de behoefte. Al moeten varkens wel altijd onbeperkt kunnen drinken.

Volgens Van der Wielen is het belangrijk om te weten wat gebruikelijk is op het eigen bedrijf. "De wateropname hangt bijvoorbeeld af van de staltemperatuur, de watertemperatuur, het aantal dieren per nippel, de gezondheid en de voersamenstelling. Te veel zout, te veel suiker of te veel eiwit verhogen de waterbehoefte."

Tekort

Een tekort aan drinkwater kan optreden door verstopte nippels, of door een slechte waterkwaliteit. Maar ook omdat water- en voeropname niet gelijktijdig geschieden en de tijd tussen voeren en drinkwaterverstrekking te lang is. Te weinig water drinken leidt tot meer

geconcentreerde urine en verhoogde vochtonttrekking aan de mest. Daarnaast vindt er door die sterke concentratie in de urine neerslag van zouten plaats, die als witte troebele vloeistof zichtbaar wordt aan het eind van het urineren. Zo'n zoutneerslag leidt bij beren tot verstoppingen van de urineleiders en bij zeugen tot blaasontstekingen. Bij lacterende zeugen heeft een lage wateropname uiteraard grote gevolgen voor de melkproductie. En tenslotte kan een tekort aan drinkwater leiden tot droogvoerimpaction (inklinken van de maaginhoud).

Bij gespeende biggen kan een lage wateropname tot zoutintoxicatie leiden met als gevolg hersenverschijnselen. Van Leengoed: "Vergelijkbaar met streptococci meningitis. Krijgen de biggen weer geleidelijk water verstrekt, dan houden de verschijnselen op. Krijgen de biggen echter ineens onbeperkt water, dan kan het leiden tot vochtophoping in de hersenen ('hersenooedeem')."

Zuigende biggen hebben, zeker als ze onvoldoende melk kunnen drinken, continue schoon drinkwater nodig. Zonder schoon drinkwater zullen zuigende biggen geen voer opnemen.